

[Holger Andersen.]

borgere og paa vigtige politiske Omraader undergive dem samme Behandling. Han nævner her særlig, at en Stat i Fredstid ikke har Ret til at hindre Udlændinge i at begive sig til deres oprindelige Land for at opfylde deres militære Forpligtelser, og at den ikke kan gøre Krav paa i al Almindelighed at anvende sin egen Lovgivnings Regler paa dem; og ganske særlig fremhæver han igen dette med Hensyn til Værnepligten, fra hvilken fremmede Statsborgere, netop i denne deres Egenskab, er undtaget, medens Landets egne Borgere er den underkastet.

Vi mener altsaa, at principielt er en Opfattelse som den, der vedblivende hævdes i den gældende Værnepligtslovs § 2, forkastelig, vi mener, at den teoretisk set er uholdbar, saaledes som alle moderne Folkeretslærere opfatter dette Spørgsmaal, og vi mener endelig, at den praktisk talt er værdiløs; thi det er jo en Illusion, at man derved paa effektiv Maade sikrer sig, at ogsaa danske Statsborgere i vedkommende fremmede Land fritages for Værnepligt.

Jeg har i Udvalget spurgt den højtærede Minister om, hvilke andre Lande end Norge der endnu har en positiv Bestemmelse i deres Lovgivning af samme Art som den, der staar i Lovens § 2, og det er ikke blevet oplyst i Udvalget, at andre Lande har en saadan Bestemmelse. Det er ikke uden Grund, at den findes i Norge, fordi hele den Opfattelse, ud fra hvilken § 2 endnu maa ses som en naturlig Konsekvens, er en Opfattelse, som var gældende i Tiden før Grundlovens Givelse, i den gamle absolutistiske Stats Tid, da Indfødsretsbegrebet endnu ikke var saadan udformet som i vore Dage, og da man var tilbøjelig til at betragte de Personer, der havde taget fast Bopæl i Kongens Riger og Lande, som danske Undersaatter og behandle dem paa lige Fod med dem, der var indfødte.

Det er paa denne Baggrund, at Bestemmelsen er blevet opretholdt her i Landet og utvivlsomt ogsaa i Norge, og naar en Bestemmelse af denne Art ikke findes i andre Landes Lovgivning, ikke kan komme til praktisk Paaberaabelse i andre Landes Lovgivning, saa maa man jo nok spørge, hvilken Betydning Bestemmelsens Opretholdelse har under Paaberaabelse af traktatmæssige Hensyn. Jeg ser den ikke!

Bestemmelsen i § 2 er i øvrigt gennem de Undtagelser, den indeholder, nemlig med Hensyn til Overenskomster med fremmede Stater og undersaatligt Forhold til fremmede Stater, af en saadan Art, at den i og for sig gøres ganske illusorisk.

Da vi altsaa mener, det drejer sig om en Bestemmelse, der principielt er forkastelig, teoretisk ikke kan begrundes i Overensstemmelse med moderne folkeretlige Principper og praktisk er betydningsløs, har vi ment det paakrævet at stille det foreliggende Ændringsforslag under Nr. 1. Jeg skal med den Begrundelse, jeg her har givet, anbefale ærede Medlemmer af det høje Ting at stemme for dette Ændringsforslag.

I øvrigt stiller det konservative Mindretal de Ændringsforslag, der er anført under Nr. 2, 3 og 4, ud fra en principiel Betragtning af selve Lovforslaget. For denne principielle Betragtning er der redegjort i Betænkningen, ligesom jeg har haft Lejlighed til at udtale mig derom ved Sagens første Behandling, saa jeg skal ikke ved denne Lejlighed komme ind derpaa, men anbefale ærede Medlemmer af det høje Ting ogsaa at stemme for Ændringsforslagene Nr. 2, 3 og 4.

Indenrigsministeren (Bertel Dahlggaard):

Det er jo rigtigt, at den Debat, der her er indledet af det ærede 2det Medlem for 2den Kreds (Holger Andersen), formentlig har sin Foranledning i en Artikel, som den tidligere Professor i Statsret ved Københavns Universitet, Hr. Berlin, har skrevet i „Ugeskrift for Retsvæsen“, hvor Professoren ret lidenskabeligt polemiserer mod det Lovforslag, som her foreligger til Behandling. Man kunde maaske mene, at naar Professoren, som Artiklen viser, lægger saa overmaade megen Vægt paa dette Spørgsmaal, er det besynderligt, at Professorens Anskuelser angaaende disse Forhold først direkte tilgik Rigsdagen og dermed ogsaa Ministeriet et Par Dage før anden Behandling af denne Sag i Folketinget, altsaa efter at Forslaget havde ligget til Behandling i Folketinget over 2 Maaneder; men det skal jeg nu ikke opholde mig ved, det afgørende er selvfølgelig den saglige Side af Spørgsmaalet.

Det glædede mig, at det ærede 2det Medlem for 2den Kreds ikke i eet og alt vilde gaa ind for de Synspunkter, der er angivet i den paagældende Artikel. Jeg maa ogsaa sige, at det er ikke nogen ringe Anklage mod det foreliggende Forslag, naar Professoren i sin Artikel for det første siger, at Forslaget er mindre vel stemmende med Grundlovens Ord og Mening — her sigtes til Grundlovens § 88 —, og dertil føjer, at det maa siges at være i ret tvivlsomt Overensstemmelse med Folkeretten. Jeg forstaar, at den første Paastand har det ærede Medlem ikke villet gøre til sin, og jeg skal derfor ogsaa gaa ganske let hen over den